

بسم الله الرحمن الرحيم

کمیته تنظیمات دانشگاه

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شماره ۱۷۱

الفبای تحقیق در علوم پزشکی

تألیف :

دکتر مهدی وطن پور

دکتر حبیب الله اسماعیلی

سرشناسه	: وطن پور، مهدی، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	: الفبای تحقیق در علوم پزشکی / تألیف مهدی وطن پور، حبیب الله اسماعیلی.
مشخصات نشر	: مشهد: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد، معاونت پژوهشی، ۱۳۸۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۴۴-۱۰-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: پزشکی -- تحقیق.
موضوع	: پزشکی -- تحقیق -- روش شناسی.
شناسه افزوده	: اسماعیلی، حبیب الله، ۱۳۴۴-
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد، معاونت پژوهشی.
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۶ ی الف ۶ و / R۸۵۰
رده بندی دیویی	: ۶۱۰/۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۱۸۱۸۳۹

کمیته تعلیمات دانشجویی

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شماره ۱۷۱

الفبای تحقیق در علوم پزشکی

مؤلفین:

دکتر مهدی وطن پور - دکتر حبیب الله اسماعیلی

وزیری، ۳۲۴ صفحه، ۵۰۰ نسخه، چاپ اول، بهار ۸۹

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۴۴-۱۰-۸

چاپ و صحافی دانشگاه فردوسی

لینوگرافی: مشهد اسکنر

بها: ۶۴۸۰۰ ریال

فهرست مطالب

۳.....	فصل اول: کلیات تحقیق در علوم پزشکی
۳	تعریف تحقیق
۴	انواع تحقیق
۴	دیدگاه اول
۵	دیدگاه دوم
۶	پیش نویس تحقیق (proposal)
۸.....	فصل دوم: انتخاب موضوع
۸	هدف و اهمیت
۸	محتوای انتخاب موضوع
۱۱	باید ها و نباید های انتخاب موضوع
۱۲	نگارش عنوان موضوع
۱۳.....	فصل سوم: بیان مسأله
۱۳	هدف و اهمیت
۱۳	محتوای بیان مسأله
۱۵	باید ها و نباید های بیان مسأله
۱۷.....	فصل چهارم: بازنگری منابع و اطلاعات موجود
۱۷	هدف و اهمیت
۱۸	محتوای بخش بازنگری منابع و اطلاعات موجود
۲۳.....	فصل پنجم: اهداف و فرضیات
۲۳	هدف و اهمیت نگارش اهداف و فرضیات
۲۳	محتوای بخش اهداف و فرضیات
۲۳	اهداف کلی
۲۵	اهداف اختصاصی

۲۶	اهداف کاربردی
۲۸	فرضیات و سؤالات تحقیق
۳۱	فصل ششم: وضعیت متغیر ها و مقیاس سنجش
۳۱	هدف و اهمیت تعیین متغیر
۳۱	محتوا و نحوه تعریف متغیر
۳۳	پایایی و روایی ابزارهای سنجش متغیرها
۳۳	انواع متغیر ها
۳۶	نحوه انجام Ranking
۳۷	متغیر کیفی
۳۷	کمی
۳۸	تعریف متغیر
۳۹	مقیاس سنجش متغیر ها
۴۱	پرسشنامه و فرم اطلاعاتی
۴۲	محتوای پرسشنامه ها
۴۲	باید ها و نباید های طراحی پرسشنامه
۴۳	تکنیک های جمع آوری اطلاعات
۴۴	روش مشاهده ای
۴۷	مصاحبه
۴۹	فصل هفتم: روش اجرای طرح
۴۹	نوع مطالعه
۵۲	مطالعه توصیفی (Cross sectional, case series, case report)
۵۴	مطالعه تحلیلی (مشاهده ای)
۵۵	مطالعه تحلیلی مقطعی
۵۷	مطالعه مورد- شاهدی (Case - Control)
۵۸	مطالعه هم گروهی (Cohort)
۶۰	انواع مطالعه مداخله ایی (کارآزمایی بالینی)
۶۷	متاآنالیزو Systematic review
۶۷	معیارهای ورود و خروج نمونه ها
۶۹	نمونه گیری
۶۹	تعریف جامعه وهدف و جامعه نمونه گیری

۷۱	چارچوب نمونه گیری
۷۱	روشهای نمونه گیری
۷۲	نمونه گیری احتمالی
۷۲	نمونه گیری تصادفی ساده
۷۳	نمونه گیری تصادفی منظم
۷۵	نمونه گیری تصادفی طبقه ایی
۷۶	نمونه گیری تصادفی خوشه ایی
۷۷	نمونه گیری غیر احتمالی
۷۷	نمونه گیری غیر احتمالی آسان
۷۸	نمونه گیری غیر احتمالی مبتنی بر هدف
۷۸	نمونه گیری سهمیه ایی
۷۹	نمونه گیری گلوله برفی
۷۹	نمونه گیری چند مرحله ایی
۷۹	تعیین حجم نمونه
۸۲	حجم نمونه در مطالعات توصیفی
۸۶	حجم نمونه در مطالعات تحلیلی مداخله ایی
۸۶	حجم نمونه برای مقایسه پارامتر های یک جامعه ب یک عدد ثابت
۸۷	حجم نمونه برای مقایسه میانگین یک جامعه قبل و بعد از مداخله
۸۸	حجم نمونه برای مقایسه میانگین یا نسبت دو جامعه مستقل
۹۰	حجم نمونه برای مقایسه میانگین های چند جامعه با هم
۹۱	حجم نمونه در مطالعات همگروهی
۹۱	حجم نمونه در مطالعات مورد شاهدهی
۹۱	روش توموگرام آلتمن در تعیین حجم نمونه
۱۰۱	آنالیز های آماری
۱۰۲	آمار توصیفی
۱۰۲	آمار توصیفی داده های کمی
۱۰۳	شاخص های مرکزی
۱۰۶	نحوه کاربرد شاخصهای مرکزی
۱۰۷	شاخص های پراکندگی
۱۱۱	نحوه کاربرد شاخصهای پراکندگی

۱۱۲	نمودارهای بیان داده های کمی
۱۱۷	آمار توصیفی داده های اسمی و رتبه ایی
۱۲۱	ارتباط بین متغیر ها
۱۲۲	همبستگی بین دو متغیر کمی
۱۲۴	همبستگی بین دو متغیر اسمی
۱۲۶	Risk factors معرفی و محاسبه برخی از شاخص های مهم در بررسی
۱۳۳	آمار تحلیلی (استنباطی)
۱۳۴	یک گروه مورد مطالعه (مقایسه با یک عدد ثابت)
۱۳۴	داده های کمی
۱۳۵	داده های رتبه ایی
۱۳۶	داده های اسمی
۱۳۷	الگوریتم انتخاب آزمون مناسب برای یک گروه مورد مطالعه با یک عدد ثابت
۱۳۸	یک گروه مورد مطالعه با داده های جفت (paired)
۱۳۸	داده های کمی
۱۳۸	داده های رتبه ایی
۱۳۹	داده های اسمی
۱۳۹	الگوریتم انتخاب آزمون مناسب برای یک گروه مورد مطالعه (paired)
۱۴۰	دو گروه مورد مطالعه مستقل
۱۴۰	داده های کمی
۱۴۱	داده های رتبه ایی
۱۴۱	داده های اسمی
۱۴۲	الگوریتم انتخاب آزمون مناسب برای دو گروه مستقل
۱۴۲	مقایسه در بیش از دو گروه مورد مطالعه با داده های مستقل یا تکراری
۱۴۲	متغیر کمی تک فاکتوری با داده های مستقل
۱۴۵	طرح های آزمایشی فاکتوریل
۱۴۶	فاکتوریل مخلوط
۱۵۰	Post HOC آزمون های
۱۵۱	متغیر کمی در دو یا بیش از دو فاکتور (عامل)

۱۵۳	متغیر کمی در بیش از دو گروه با چند فاکتور و با داده های مخلوط
۱۵۳	متغیر رتبه ای تک فاکتوری بین موردی یا درون موردی
۱۵۴	متغیر رتبه ای چند فاکتوری بین موردی یا درون موردی
۱۵۴	متغیر اسمی دو حالت با فاکتور یا فاکتورهای مستقل بین موردی یا درون موردی
۱۵۵	الگوریتم انتخاب آزمون مناسب برای مطالعه بیش از دو گروه
۱۵۸	فصل هشتم: اخلاق در پژوهش های علوم
۱۵۹	قانون نورنبرگ
۱۶۱	بیانیه هلسینکی
۱۶۳	آیین نامه اخلاق در پژوهش مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۶۶	رعایت اصول اخلاقی در مطالعات کارآزمایی بالینی
۱۶۷	ملاحظات اخلاقی هنگام استفاده از داروها
۱۶۹	فصل نهم: مدیریت پروژه
۱۷۰	وظایف مدیر پروژه
۱۷۱	روش مدیریت گانت
۱۷۳	فصل دهم: ارائه نتایج: نحوه نگارش مقاله در علوم پزشکی
۱۷۴	مقدمه مقاله
۱۷۵	مواد و روش ها
۱۷۶	یافته ها
۱۷۷	بحث
۱۷۸	منابع (رفرنس نویسی)
۱۸۰	سیستم های هاروارد و ونکور
۱۸۵	فصل یازدهم: آشنایی با نرم افزار SPSS و نتایج آن
۱۸۶	شروع کار با SPSS
۱۸۷	ایجاد یک فایل اطلاعاتی
۱۹۱	انتخاب داده ها جهت یک آنالیز
۱۹۴	تبدیل و انتخاب داده ها
۱۹۵	گروه بندی و Recode نمودن داده ها
۱۹۸	نحوه انجام آمار توصیفی با SPSS
۱۹۹	انجام آزمون One sample t test در SPSS و نتایج آن

۲۰۱	انجام آزمون Independent sample t test و نتایج آن
۲۰۴	انجام آزمون Paired t test و تفسیر نتایج آن
۲۰۸	انجام آزمون من ویتنی و توضیح جداول خروجی آن
۲۱۱	انجام آزمون ویلکاکسون و تفسیر نتایج آن
۲۱۴	آزمون آنالیز واریانس یکطرفه در SPSS
۲۱۸	آزمون آنالیز واریانس دوطرفه در SPSS
۲۲۱	چگونگی انجام آزمون کولموگروف-اسمیرنوف
۲۲۲	آزمون Chi-square
۲۲۵	فصل دوازدهم: مطالعه ارزیابی مقالات علمی.....
۲۲۵	مروری بر انواع مطالعات
۲۲۷	ارزیابی خلاصه مقاله
۲۲۸	ارزیابی مقدمه مقاله
۲۳۰	ارزیابی مواد و روش ها
۲۳۱	خطاهای رایج در انجام مطالعات تحقیقی
۲۴۰	ارزیابی بخش نتایج یک مقاله
۲۴۳	ارزیابی reliability ابزارهای سنجش
۲۴۴	ارزیابی validity ابزارهای سنجش
۲۴۵	Blinding
۲۴۷	بررسی آنالیزهای آماری یک مقاله
۲۵۳	ارزیابی بخش بحث یک مقاله
۲۵۵	منابع.....
۲۵۷	فصل سیزدهم: ضمائم.....
۲۵۸	ضمیمه ۱: فرم موافقت نامه بیمار
۲۵۹	ضمیمه ۲: فرم اظهارنامه پژوهشگر و ارزیابی اخلاق در پژوهش
۲۶۲	ضمیمه ۳: مصوبه مجمع بین المللی سردبیران نشریات علوم پزشکی
۲۹۷	ضمیمه ۴: بیانیه هلسینکی
۳۰۲	ضمیمه ۵: نمونه فرم CONSORT
۳۰۴	ضمیمه ۶: نمونه فرم های STROBE
۳۰۸	نمایه واژگان انگلیسی.....
۳۱۱	نمایه واژگان فارسی.....

رسول اکرم صلی الله علیه و آله

پیشگفتار مؤلفین:

ذهن پرسشگر آدمی و تلاش برای دستیابی به پاسخهای مناسب مهمترین علت پیشرفت علوم بوده است. با گسترش و نهادینه شدن علوم و افزایش بیشمار محققان و پژوهشگران در عصر حاضر، شاهد تولیدات روزافزون علمی هستیم. اما در این میان ضروری است که یک روش مناسب و صحیح در طراحی تحقیقات انجام گیرد تا اولاً شاهد نتایج دقیق تری بوده و ثانیاً وقت و هزینه های صرف شده جهت طرح های تحقیقاتی به هدر نرود.

بدین منظور آشنایی با متدولوژی تحقیق یک امر ضروری برای کلیه علاقمندان پژوهش می باشد. در نوشتار حاضر سعی بر آن بوده است، اصولی را که در طراحی منسجم یک تحقیق باید رعایت گردد گام به گام ذکر نموده و توضیحات مجملی راجع به آنها بیان شود اما بدیهی است که مطالعه کتاب حاضر به هیچ وجه ضرورت مشاوره با یک متدولوژیست تحقیق و متخصص آمار را رفع نمی نماید، بلکه هدف اصلی آشنایی با این روند و دانستن مراحل انجام کار است تا همراه با نظرات و مشاوره های متخصص این امر ضریب دقت کار افزایش یابد.

اگرچه در این زمینه کتابهایی نوشته شده است اما بسیاری از آنها از دیدگاه تخصصی بوده است و اغلب به دلیل حجم زیاد یا تخصصی بودن مورد استقبال همکاران رشته های علوم پزشکی قرار نگرفته است، اما در نگارش این مجموعه سعی شده است تا نکات کاربردی و مبهم موجود در این زمینه مورد تاکید قرار گیرد.

حصول به توفیق نگارش این مجموعه را به داوری اساتید و دانشجویان و محققین محترم واگذار کرده و از همه عزیزان خواهان راهنمایی بزرگوارانه ایشان می باشد. به امید آنکه اشکالات را به دیده اغماض ننگرند و یادآوری نمایند تا در کوشش های بعدی مورد استفاده قرار گیرد. در پایان ضروری است که از همکاریهای بی دریغ سرکار خانم دکتر جمیله قدوسی که با دقت نظر خود راهنماییهای ارزشمندی ارائه نموده اند و از مساعدت معاونت محترم پژوهشی و اعضای محترم شورای انتشارات و سرپرست محترم کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه که زمینه چاپ کتاب را فراهم نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

دکتر مهدی وطن پور^۱

دکتر حبیب الله اسماعیلی

1- mvatanpour@gmail.com